

Wan de Erdlerz!

Roja 23.10.2011, saete 13.41 de şaristanê Kurdîstanî Wan û dorûverê ey de erdlerzêko pîl virazîya. Ma înanê ke cuya xo vîndî kerda rê rehmet, birîndaran rê şîfaya xeyrî û mendeyan rê sebr û selametîye wazenê.

Komela Ziwan Huner û Kulturî
ZIWAN-KOM

"Kuş Dili"

Murad CANŞAD

Pîyê xo bi maya xo ciwanîya xo de mîlîtanê partîyêka çepgîre bîyê. Dima zewijîyayê, bîyê wayîrê zar-zêçî. Hîrê lajê xo bîyê. Her di lajê pîlî bîyê terefdarê partîyêka çepgîre, lajo qij bîyo terefdarê partîya kurdan, partîya ma. 6

Wele

Bedrîye TOPAÇ

Ez senî to ra hes kena, to dî? Demo ke wext şikîya, mi ti ardîbî rîyê dinya. Cayê xizanîye sêneyê mi de çin o. Gelo ti zana, mi seba to peyê xo de çend çiman de hesirî ziwa kerdî? Gelo çimanê mi de çend hesirî mendî? 6

Xeyal

Sînan SUTPAK

A roje fina heman saete de bi çinayanê neweyan a, bi postalanê neweyan a Qado fina a qunce de vinderdbî. Sîdar volta ra abirîya û şî ci hete. Wîniya pira ke Qado yo zîq wîniyeno, qet mijanganê xo zî pêro nêdano. 7

Vengweşêko Nimite: Abdulah Argejî

Roşan LEZGÎN

Reya verêne serra 2004î de mi o dîbi. Enstîtuya Kurdî ya Amedê de yew kursê kirdkî estbi. Tenefus de, gama ke ma çay şimîtêne, ma rê yew de-yîra kirdkî vatbî. Vengê ey nermek, barî û qedîfeyî bi. Mi xo rê xo de va, eke bineyke perwerdeyê muzîkî bivîno, vernîya ey akerde ya. 5

NEWPEL

rojnameyo kulturî yo 15 roje

01-15 teşrîne 2011

Hûmare: 16

newepel@hotmail.com

Vaya / Fîyat: 1 TL

Muzîsyen ADEM KARAKOÇ: "Ez wazena soundê xoyê orijînalî bîyara meydan"

Hunermend ADEM KARAKOÇ:

"Eke yew ca de, yan zî yew welat de mergê yew ziwani ra behs beno, averşîya-yîşê muzîkê ê ziwani hende zî mumkin nîyo. Her çî ra ver, ganî zazakî bibo wayîrê statu û raporê UNESCO ra vejîyo. Eke zazakî perwerde de, înternet de, televîzyon de, edebîyat de, tîyatro û sînema de cayê xo tam bigêro, muzîkî rê zî yew kanalo girs abeno. Eke awna yew kanal abo, hem tewirê muzîkî zêde benî hem zî hûmara deyîrbazanê kirdan." 4

Kursê Ziwanî Ancî Dest Pêkerd

Anqara de Komela Dêrsimijan û Kurdî-Der de kursê kirmancî dest pêkerd.

Kursê ke Anqara de dîyenê, her di komelan de zî roja şemeyî saete 13.00-15.00 de dewam kenê.

Diyarbakir de zî 15 teşrîne 2011, roja sêşemeyî dest pêkeno. No kurs hetê komeleya ZIWAN-KOMî ra yeno dayene. Kurs do hewte de 4 rojî, 3 hewteyî, her roje saet û nêw dewam bikero. 3

EDÎTORÎ RA

Roşan LEZGÎN

Manaya "welat"î neke tena seba însanan seba heywanan zî qaso ke yena zanayîş ra zaf wetêr û xorînêr a.

Reyke mi yew hîkaya fariskî wendbî, tede behsê musabeqaya pêrodayîşê gayan kerdêne. Na musabeqa de qaydeyêko zaf muhîm estbi ke, ganî her di gayî eynî vîstike de vejîyê meydanê pêrodayîşî. Çünke verî ameyo ceribnayîş, kamcîn ga -hema yew vîstike bo zî- eke gayê bînî ra ver vejîyo meydan, êdî uca sey wareyê (welat) xo zano û xo serdest hîs keno. Gayo ke verî ameyo tim zorê gayê bînî beno.

Zafê însanî estê, bi serran welatê xo ra dûrî şîne, cîhan ra gêrenê, bilîyê karûbarê dinya benê. Hema vajîn ke welatê xo nêanê vîrê xo, yan zî eleqeyêko cidî nişan nêdanê. La kam gama ke kewenê tengane, seke verara dadîya xo ya germîne bigêrî, agêrenê welatê xo, cayo ke tede ameyê dinya. Yan zî gama ke mergê însanan beno nêzdî, hetê herra xo ra ewnênê. Wesîya xo kenê ke herra xo de bêrê defn kerdene.

Sedam Huseyîn nîjadperestêkê ereban bi la esas dîktatorêko zaf zalim bi. Dişmenê kurdan û şîyan bi. Bi emrê ey dorê di sey hezar kurdî bi metodanê gelek weşîyan ameyî qetl kerdene. Ey zaf tada ro erebanê şîyan zî kerde. Tam 25 serrî serrekê dewleta Îraqî bi, her çiyê ey zern û sêm ra bi. Her şaristanê Îraqî de hetta Kurdîstanê Başûrî de qesr û qonaxê ey, sarayê ey estbî.

Roja 20 edare 2003 de dewletanê hempeymanîyan pêşengîya Amerîka de da Îraqî ro. Rejîmê Sedamî pa tac û textê ey wa rijna. Her di lajê Sedamî û tornê ey Mûsil de keyeyê merdimêk de hetê leşkeranê Amerîka ra amey kiştene. La Sedam bi vîndî, new aşmî nêasa. Her kesî texmîn kerdêne ke ey pere û zerdê xo girewtê û remayo şîyo welatêkê bînî. La roja 13 kanûne 2003 de Tikrît de, çewlîgêk de, yew çala di metreyî xorîne de kewt destê leşkeranê Amerîka.

Tikrît welatê ey o, Sedam uca maya xo ra bîyo. Ez vana qey çewlîg zî milkê pîyê Sedamî bi. Roja tenge de xo eştbi verara herra xo ya rastkêne, ey rê cayo tewr ewle welatê ey bi. Yan zî herra ey o hetê xo ra kaş kerdbi.

Serekê dewleta Lîbya Muammer Qadafî zî 1942 de nêzdîyê

şaristanê Sîrte de, yaban ra yew xivêta bedewîyan de ame dinya. O zî dîktatorêko zor bi, 42 serrî dewleta Lîbya îdare kerde. Her çiyê ey zî zern û sêm ra bi.

Qesr û qonaxê ey zaf bîy la tewr zêde xo xivête de rehet hîs kerdêne. Coka bişîyêne kam welat xivêtêka bedewîyan zî xo reyde berdêne.

Axir peynî de dewranê ey zî vurîya, welatanê Ewropa bi Amerîka ra dest pêkerd, da piro. Şarê Lîbya zî vera ey de werişt. Muamerî nat kerd wet kerd, se kerd-nêkerd nêşka îqtidarê xo dewam bikero. Ordîya ey şikîya, şaristanê Lîbya yew bi yew kewtî destê muxalîfan. Peyêna peyêna, cayo ke xo tede bise-terno, Sîrte bî. Şi xo eşt verara herra xo, welatê xo yê rastkênî. Roja 20 oktobre 2011 de Sîrte de, cayo ke amebî dinya de kewt destê muxalîfanê xo û bi pirodayîş ame kiştene.

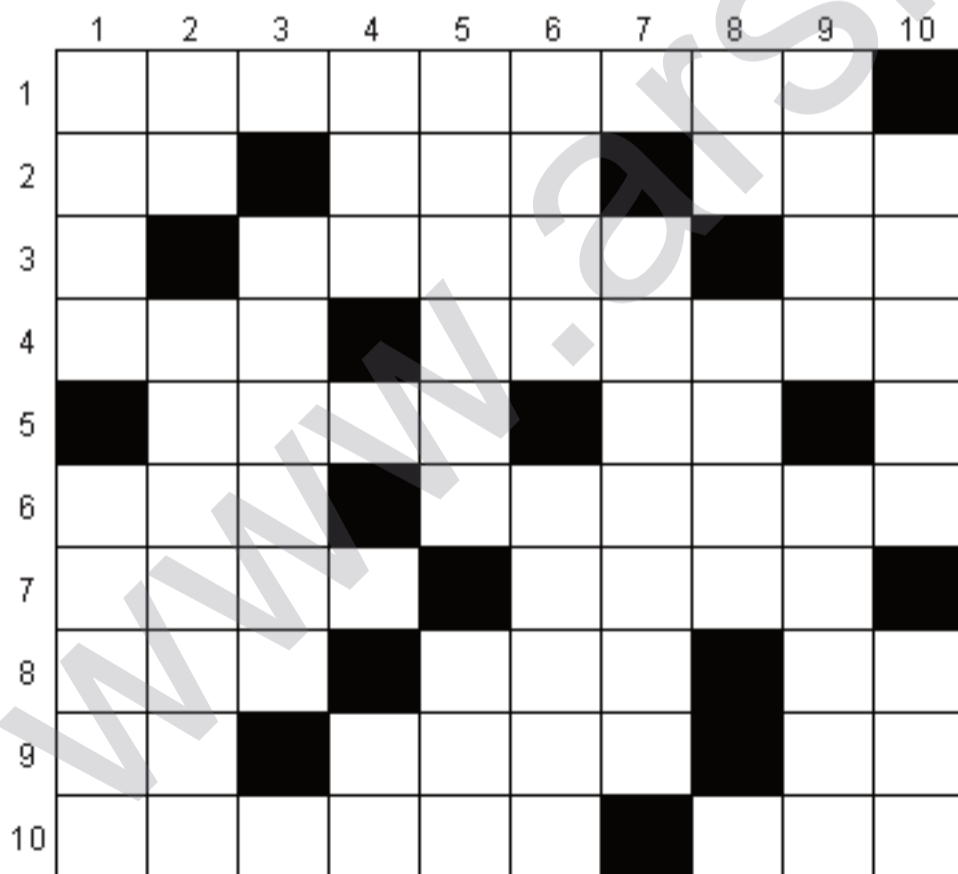
Pîzeyê merdimî her ca mird beno, la ruhê merdimî? Ruhê merdimî parçeyêkê herra merdimî yo. Herra baw û kalan, welat ruhê merdimî yo.

Not: Hûmara 15. ya *Newepeli* de, rîpelê verênî de sey xetayêka teknîkî herinda nameyê Huseyîn ÇAKANÎ de nameyê İsmail GUVENÎ nusîyabi. Ma rast kenê, hem her di nuştoxanê xo ra hem zî wendoxanê xo ra uzrê xo wazenê.

Ferhengek

babete (m): konu
bêmuwazeneyîye (m): dengersizlik
beşîla (m): kavun
bingehîn, -e: temel
bitaybetî: özellikle
cenayîş (n): çalmak
çiçi: ne
destpêk (n): başlangıç
desttengîye (m): darlık; yokluk
dirbetin, -e: yaralı
dorme (n): çevre
dusnayîş (n): yapıştırma
endam, -e: üye; aza
îstîhsal (n): üretim
muwazene (n): denge
peyname (n): soyadı
pispor, -e: uzman
qad (n): meydan
rêje (n): oran
rewşe (m): durum
şêlig (n): kitle
taybet, -e: özel
taybetmendî (m): özellik
têlewe: birara; yanyana
verê verkan: en önce
vurîyayîş (n): değişim
waştîşname (n): dilekçe
wele (m): 1)kül 2)toprak
weşanayene (m): yayınlamak
xizaniye (m): yoksulluk
xivête (m): çadır
xora: zaten
zaftewirîye (m): çokçeşitlilik

X A Ç E P E R S

CORA-CÊR

1- Este, estik - Serekê Dewletanê Yewbîyayan yê Amerîka
 2- Suffîkso ke ca û men-

subîyet îfade keno - Cîhetêk

3- Îqametgah, namnişan
 4- Ardê elawiteyî/mîştekerdeyî - Suffîksêkê zaf-

ortodoksan de bimbarek qebul benê - Zinar, kerre, tehran

10- Esaret - Cayo sarp, tîk

ÇEPA-RAST

- 1- Kirdkî, zazakî, dimilkî
- 2- Xelfek, hare - Pêxamberêk - Eger, ger
- 3- Werdê sibayî/şodirî - Sembolê osmîyumî
- 4- Rîyê dinya, zemîn - Bêjêkê/çeşîdekê solan
- 5- Rîpêşe - Herfê bêvengî yê "tawe"yî
- 6- Cîlaya nenûgan - Bi terzê/hewayê şîre, romantîk
- 7- Azayê perayîşî - Bi îngilîzkî sol, kundure
- 8- Çiyê bingehîn yê şimitîşî - Beyraqe - Zemîrêk
- 9- Çekuyêka persî - Memê ... - Mîyanê "kesa"
- 10- Esero ke wayîrê xo bellî nîyo, bîyo malê şarî, gelêrî - Cayo ke genim, cew ûsn. tede yeno tehnayene/rarîdnayene

hûmarîye
 5- Emnîyet, ewleyîye - Tu
 6- Zemîrêkê nîşandayîşî - Musluman, musulmanîye
 7- Ezmûn, test
 8- Bestoxêk - Roja ke ma tede yê
 9- Resimê ke mîyanê fileyanê

Cewabê Hûmara Verêne

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	P	Î	R	M	A	N	S	U	R	
2	Î	N	E		P	A		S	Û	R
3	R	A	S	T		T	E	K	N	A
4	A	N	T	I	Ş		T	U		Y
5	N		E	R	E	B		R	E	W
6		A	N	A	H	Î	T	A		A
7	E		E	M	A		I		B	N
8	M	E		Î	D	A	R	E		Î
9	E	B	A		E	Z		R	A	Y
10	L	A	Z	U	T		V	Ê	R	E

Nufûsê Dinya Resa Hewt Mîlyarî

Goreyê texmînanê Yewîya Miletan ra nufûsê dinya serê aşma teşrîne ya 2011î de reseno 7 mîlyarî.

Tîya ra di seyî serrî verê cû nufûsê dinya qasê mîlyarêk bi, se serre badêna nufûs bi diqat û resa di mîlyarî. Her ke şî nufûs bi suret zêdîya. Mesela, nê 13 serranê peyênan de nufûsê dinya mîlyarêk zêdîyayo. Eke bi no hawa dewam bikero, 70 serrî badê pey nufûsê dinya beno 100 mîlyar.

Welatanê zengînan de nufûs nêzêdîyeno la kesê ke welatanê feqîran ra koç kenê şîne nê welatan, koçkerdeyan reyde nufûs zêdîyeno. Zêdîya-yîşê nufûsê dinya se ra 95 welatanê feqîran de, bitaybetî Afrîka de, welatanê başûrê çolistanê Sehra de virazîyeno.

Dinya Qîmê Nufûsî Nêkena

Pisporî bale ancenê naye ser ke dinya nêşkena hende nufûsî wedaro. Pisporê nufûsî yê Enstîtuya Taqîbkerdişê Dinya (World Watch Institute) Robert Engelman vano, "Goreyê texmîne ma ra, nufûso ke nika esto, yanî 6 mîlyarî û 7 sey mîlyonî nufûs dinya rê zêde yo. No reqem zî çendeyêk badêna do bireso 7 mîlyarî. Ma ha zanê ke ma benê sedemê vurîyayîşê îklîmî, ma tesîr ro tayê sistemanê bingehînan, sistemanê heyatîyan yê cîhanî zî kenê. Mesela, babetê sey

çimeyê awe, prosesê îstîhsalkerdişê xidayî, pakîtiya herre û okyanûsan. Na rewşe de, ma zanê ke nufûs her ke şîno zêdîyeno, sistemê ekolojîyê cîhanî zî xerîpîyeno. Merdim eşkeno vajo ke bi no hawa şîro, nê 100 serranê vera ma de û badê pey bi no hawa dewam nêbeno, gereka ma naye ser o biendîşe bin."

Robert Engelman vano, "Seba ke însanîyet cuya xo dewam bikero, ganî ma nufûs de yew îstîqrar bîyarîn meydan. Mesela, zemanê Îsa pêxamberî ra hetanî serra 1066, wextê îstîlaya Normanî ya İngîlistanî nufûsê dinya qasê 300 mîlyonan

bi. Qasê 1000 serre no reqem sabît mend. Eke nufûs agêro nê îstîqrarî, yanî nufûs zêde nêvurîyo, eşkera yo ke ma do hende vurîyayîşê îklîmî reyde mucadele nêkerîn. Problemê sey kêmiya-yîşê çimeyanê awe û zaftewîriya bîyolojîkî tena problemê welatanê averşîyayan nîyo, eynî wext de yê welatanê ke averşîne yo zî. Kêmiyayîşê maseyanê aw û behran zî eynî mesele ya."

Nufûsê Ma zî Zaf Zêdîyeno

Hetê zêdîyayîşê nufûsî ra mîyanê ma kurdan de zî problemêko cidî esto. Sey nimûneyî, tîya ra 30 serrî verê cû nufûso

ke yew dewa ma de estbi, dewe rê zêde bi. Ma vajîn, neslo ke eynî dewe ra ameyo meydan ewro heme agêrê dewa xo, belkî erazîyê dewe qîmê cayê bananê înan bîle nêkero. Hetta ma vajîn, her mezele tewr tay 2 m² ca bigîro, beno ke tayê dewî estbê, erazîyê înan qîmê mezelanê înan zî nêkero.

Xora nê serranê peyênan de hetê gurenayîşê erazî ra zî mîyanê ma kurdan de bêmuwazenîyêka muhîme esta ke mîyanê hêgayan de banî yenê viraştene. Eke merdim bala xo bido demografiya verêne ser, însanan cayo ke tede cite bena de ban nêviraştoto, tim cayo qerac, cayo kerre de banê xo viraştê. La nê da-vîst serranê peyênan de, hem dorê şaristanan de hem zî dewan de, kamca ras-teyêk yan herrêka pake esta, hêgayê ke tede tov ramîyeno û zîretî rê beno de ban û apartmanî yenê viraştene. Yanî, ma hem bisuret nufûsê xo zêdnenê hem zî ma cayê îstîhsalê xo teng kenê.

Grûba Xebate ya Vateyî Mêrdîn de ya

Grûba Xebate ya Vateyî ke 1996î ra nat seba standardîzekerdişê kirdkî xebitêna, kombîyayîşê xo yê 20. Mêrdîn de virazena. Kombîyayîş rojanê 30 û 31 oktobere- 01 û 02 teşrîne 2011 de Medreseya Zincîriye de virazîyeno. Nê kombîyayîşî de termê sînema yenê standardîze kerdene.

Grûba Xebate ya Vateyî hetanî nika 15 kombîyayîşê xo Ewropa de 3 Dîyarbekir de û 1 zî Dêrsim de viraştbi. Kombîyayîşê 20. ke Mêrdîn de virazîyeno de, Enstîtuya Ziwananê ke Tirkîya de Ciwiyanê ya Unîversîteya Artuklu grûbe kena mêman. Na reya verên a ke grûbe unîversîteyêkde kombîyayîş virazena.

Kursê Ziwanî Ancî Dest Pêkerd

Anqara de Komela Kulturî û Hemkarîya Sosyale ya Dêrsimijan (Dersimliiler Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Derneği) de kursê kirdmanckî dest pêkerd. Kurs her roja şemeyî, saete 13.00-15.00 de virazîyeno.

Hewna Kurdî-Derê Anqara de zî her roja şemeyî saete 13.00-15.00 de kursê kirdkî esto.

Dîyarbekir de zî dewreyê payîzî yê kursê kirdkî ancî dest pêkeno.

Hetê komela ZIWAN-KOMî ra kursê kirdkî 15 teşrîne 2011 de yeno dest pêkerdene. Kesê ke wazênê bêrê kurs, eşkenê [newe-](mailto:pel@hotmail.com)

pel@hotmail.com, rlezgin@hotmail.com û bilalzilan@gmail.com reyde têkilî ronê yan zî numreyê "0 412 223 03 69" rê telefon akerê û nameyê xo bidê nuştîş. Kesê ke muracat kenê ganî seba têkilî nameyê xo û numreyê telefonê xo yê destan bidî nuştîş.

Dîyarbekir de kurs mîyanê hewteyî de çar rojî (sêşeme, çarşeme, panşeme û îne), her roje badê mesalî saete 18.00-19.30 de virazîyeno.

Kurs de çar nuqtayan ser o yeno vindertene: 1)qiseykerdiş 2)fehmkirdiş 3)wendîş 4)nuştîş

ILO: 75 Milyon Ciwanî Bêkar ê

Rêxistina Xebate ya Mîyaneteweyî ILO raporêk vila kerd û tede dana zanayîş ke cîhan de 75 mîlyon ciwanî (24 serran ra cêr) bêkar ê. Yanî se ra 13ê bêkaranê dinya ciwan ê. Rêxistina Xebate raporê xo de vana, nê tena yê qeydkerde yê, esasê xo de rêjeyê bêkaranê ciwanan zaf zêde ra yo. Zafê ciwanan bi nîyetê ke do nêzdiye ra kar peyda bikerê qeydê xo yê bêkariye nêvirazenê.

Rêxistine raporê xo de dana zanayene ke zêdîyayîşê ciwananê bêkaran, do bikero ke ciwanî vera sistemê sîyasî de hîna zêde reaksiyonel bê, aktîvîte û numayîşê reaksiyonelî bizêdîyê.

Muzîsyen ADEM KARAKOÇ:

Her çî ra ver ez wazena *soundê* xoyê orijînalî bîyara meydan

Na rey ma muzîsyen Adem Karakoçî reyde yew roportaj kerd. Ma bi keyfweşîye pêşkêş kenê.

*

-Eleqeyê to yê muzîkî senî dest pêkerd? Ti key ra muzik virazenî? Hetanî nika to muzik de çi eserî dayî?

Adem Karakoç: Eleqeyê mi bi muzîkî, hela ge ez lîse de bîya mi dest pêkerd. Unîversîte de no eleqe hîna vêşêr bi; no wext de mi çend grûban de tembur cenid û deyîrî vatî. Swîs de no pancşes serrî yo ez ha muzîsyenanê kurdan û swîsijan reyra muzik virazena.

Hetanî nika albumo ke mi viraşto, çin o. La eke yew problem nêvejiyo serra 2012î miyan de ez û grûba mi "Esrarê Deyîre" ma do yew album virazî. No album safî bi kirdkî yo. Xêrja di deyîranê anonîman, repertuwar de besteyê bînî mi viraştî.

-Ti kamcîn tewir muzîkî îcra kenî?

Adem Karakoç: Ez bi xo hetanî 20 serrîya xo dewe de bîya pîl. No sebab ra tesîrê ciwîyayîşê dewe muzîkê mi ser o xeylî esto. Eke kê vajî, muzîko ke ez virazene otantik o, zaf şaş nîyo. Labelê tewirê otantikî miyan de rengê modernî zî estî û belkî hima vêşêr zî bibî. Yanî ez wazena vaja ke, tewirê muzîkê hunermendî ser o tesîrê hawayê cuye, sinifî, dîn, coxrafya ûsb. estî.

-Ti bi xo hem vanî hem cenenî. Ti kamcîn enstrumanan cenenî?

Adem Karakoç: Ez bi xo hem gîtar hem zî tembure cenena û hem zî vana. Labelê ez nika grûba xo "Esrarê Deyîre" de tena ge-ge enstruman cenena, zafane ez vana.

-Ti kirdkî vanî, endamê koma to "Esrarê Deyîre" zî swîsij ê. Gelo ê çiqas melodîya muzîkê ma şinasnenî? Yan zî yew harmonîya newîye vejîna? Şima senî pîya xebitênê?

Adem Karakoç: Herçiqas muzîsyenê swîsijî zî muzîsyenê rojawanij ê, rîtim û harmonîya muzîkê ma naskerdiş de zehmet nêancê zî, famkerdiş û hîskerdişê melodîyanê ma înan rê zor o. Bitaybetî zî muzîkê ma de "vengê komayî" (vengê arizayênî) muzîsyenanê rojawanijanî rê zaf xerîb ê. Nê vengê muzîkî rojawan de çin î. Verî veran, Esrarê Deyîre de zî tayê çî hetê embazanê

ma yê swîsijan ra nêameynî famkerdiş. Nika mewzuya tek-nîkî ma miyan de hema hema pêro hal bîyi. Ez wazen çiyê ke zî derheqê harmonîya newa de vaja. Esrarê Deyîre de harmonîya newa çin a û ana yew îdîaya ma zî çin a.

-Zafane ti bi xo beste virazenî yan ti muzîkê hazirî îcra kenî?

Adem Karakoç: Ez bi xo beste virazena la repertuwarê mi de deyîrê hazirî zî estî. Nê deyîrê hazirî tena deyîrê otantik ê. Ez wazena ke rojêk kilamanê deyîrbazanê ma yê bînan zî vaja.

-Bi hawayêko umûmî ti rewşa muzîkê kurdan senî vînenî?

Adem Karakoç: Herçiqas nê serranê peynîyan de çend deyîrbazê ma yê erjayeyî muzîkê zazakî de *soundanê* neweyan zî vêjî, la muzîkê zazakî hende nî-

şayo şoro aver. Bitaybetî, kirdê sunîyan miyan de xêrja çend hunermendan, keso ke zazakî muzik virazo çin o. Mesela, hima kirdê sunîyan miyan de cinî çin a ke muzîkê kirdkî virazo.

-To va cinî çin a, gerçî a zî hema ciwan a, newe dest pêkerdo. La Mizgîn KILIÇ ameye mi vîr.

Adem Karakoç: Ez bi xo nas nêkena.

-Seba ke muzîkê kurdan aver şiro, fikrê to çi yo? Û xebata muzîkî de xeyalê to çi yo?

Adem Karakoç: Eke yew ca de, yan zî yew welat de mergê yew ziwani ra behs beno, averşiyayîşê muzîkê ê ziwani hende zî mumkin nîyo. Her çî ra ver, ganî zazakî bibo wayîrê statu û raporane UNESCO ra vejîyo. Eke zazakî perwerde de, înternet de, televîzyon de, edebîyat de, tiyatroyê û sînema de cayê xo tam

bigêro, muzîkî rê zî yew kanalo girs abeno. Eke awna yew kanal abo, hem tewirê muzîkî zêde benî hem zî hûmara deyîrbazanê kurdan.

Muzik de xeyalê mi helbet estî. Her çî ra ver ez wazena *soundê* xoyê orijînalî bîyara meydan. Labelê no gure ana rehet nîyo. Nê gureyî rê tecrube û wext lazim o. Ez hima nê guran de doman a.

-Adem, ez yê xo rast vajî, zaf keyfê mi qismêk muzîkê kurdî rê ke nê serranê peyênan de hetê tayê ciwanan yan zî koman ra yeno viraştîş nêno. Zaf teq-req kenê, tede estetîk çin o, hetta tede tam zî çin o. Gelo ti vanî se?

Adem Karakoç: Sebebê na teq û reqe zaf ê. La ez wazena bitaybeti hirê çîyan vaja:

1)Nê serranê peynîyan de polîtîkaya kurdan de zaf krîzî amey meydan. Nê krîzan tesîrê xo her warê cematî de nawit. Muzik û muzîsyenê kurdan zî bi nê tesîrî reyra xeylê bêperspektîf mendî.

2)Aversiyayîşê teknîkî tena fayde ney, zaf zerar zî da muzîkî ro. Bitaybetî komputure muzik zaf xerepna. Ez bi xo duştê komputure yan zî elektro muzikî nîya. Feqet aya ge mi ra asena, kurdî muzikê xo de teknîk (sounde computer) zaf bêfam îcra kenî.

3)Verî cû kurdî de muzikviraştîş sey yew mîsyonî bi. No sebab ra deyîrbazan hem qiseyî hem zî melodîya deyîran hol vîjnaynê. Coka muzikê nê deyîrbazan hetî tam û estetîkî ra hîna weşêr bi. Nika tam nêbo zî muzikê kurdî serbest o. Na serbestîye reyra muzikê kurdî kewt pîyase. Bingeyê muzikê pîyaseyî zî qalan ra heta melodî "consumption" (tûketim) o. Yanî ewro esto meşte çin o!

-Gelo ti eleqeyê edebîyat û muzîkî senî vînenî? Seba averberdişê muzîkî ti edebîyat ra çiqas istifade kenî?

Adem Karakoç: Edebîyat çekuyan ra muzik zî rîtim ra yeno meydan. Eke ma "muzikê enstrumantalî" nêhesenî, nêmeyê muzikî edebîyat o. Kê çiqas zaf biwanê, muhtewaya tekstê deyîran, hîsê kê hîna weşêr û estetîk benî.

No çend serrî yo ez edebîyatê kurdan (roman, hikaye, şîre) taqîb kena. Nika zî ez cerebnena ke şîranê kurdanê ma ra beste-

Adem Karakoç 1975 de Xulaman de ameyo dinya. Mektebo verên, miyanên û lîse Xulaman de wendê. Anqara de dest bi unîversîte keno la meselanê sîyasîyan ra wendişê xo nêmcet verdano û şino teber. Nika Swîs de ciwîyeno.

Vengweşêko Nimite: Abdulah Argejî

Roşan LEZGÎN

Reya verêne serra 2004î de mi o dîbi. Enstîtuya Kurdî ya Amedê de yew kursê kirdkî estbi. Tenefus de, gama ke ma çay şîmitêne, ma rê yew deyîra kirdkî vatbî. Vengê ey nermek, barî û qedîfeyî bi. Mi xo rê xo de va, eke bineyke perwerdeyê muzîkî bivîno, vernîya ey akerde ya.

Çend serrî badê naye, mi dî ke vengê ey zî rewşa ey zî eynî yê la vernîya ey girewte menda!...

Nameyê ey Abdulah o. La ez Bîlalî ra pêhesîyaya ke xo rê yew peynameyê kurdî peyda kerdo.

Vano, mi ra vajîn "Abdulah Argejî". "Argejî" dewe de nameyê wareyê înan o. Tim şîyo Argejî, qelebalix ra, merdiman ra dûrî, meqamê muzîkî ceribnayê, deyîrê neweyî viraştê. Beynateyê qitayanê parçeyê muzîkî de, şane kerdo mîyanê lewanê xo û vengê tembûrî, vengê enstrumananê bînan yê muzîkî veto. Yanî bê ke bizano yew enstrumanê muzîkî biceno, bi vengê xo yê nermekî hem vato hem cenayo.

1977 de dewa Pîranî Qelbîn de ameyo dinya. Tena panc serrî mekteb wendo. Keyeyê înan serra 2002 de bar kerdo, ameyê Dîyarbekir. Eke estbo karê însatan de xebitêno, sîwaxê alçî keno. Eke kar çin bo, kuçe û kolananê Dîyarbekirî de xeyalanê xo dima gêreno. Xeyal keno ke bi kirdkî yew kaset veto. Dima vînenê ke konseran de deyîranê xo yê kirdkî vano, şêligê goşdaran ci rê çepikan cenênê...

Eleqeyê ey gedeyîye ra muzîkî reyde estbîyo. Vano, ma gedeyîye de hertim kaya veyveyî kay kerdnî; ma gedeyî top bîyni, mi bi fekê xo meqamê govende cenaynî, gedan zî govende girewtîni. Keynekî cîya lajekî cîya bîy. Bineyke ma ra daşt keynekan deyîrî vatênî. Mekteb de zî çîyo ke tewr zaf weşa mi şîyni, muzîk bi. Deyîrê tirkî ke malimî bonderê ma kerdnî, mi zaf leze ezber kerdnî, ez muzîk de o yewin bîyo...

Goreyo ke qal keno, verî deyîrê tirkî vatê, deyîrê Celal Yarici, Burhan Çaçan, Mehmed Tuncerî ûsn. Vano, ez şermîyayni ke deyîranê kirdkî vaja, gama ke mi yew deyîra kirdkî ya hetê ma vatênî, tede nameyê cenîyêk bivîyartni, pê mi huyaynî, coka ez zaf şermayayni, mi sereyê kerdnî xo ver. Mi zaf fedî kerdnî. La deyîrê ke radyo de vejîyaynî, eke mi ê deyîrî bivatnî, weşba dewijan şîynî. Mi ra vatîn, ti zaf weş vanî...

Yeno mi vîr zî, şarê ma pê çîyanê xo yê kulturî; pê deyîr û vateyanê xo yê cayîyan henekê xo kerdêne, bêqîymet dîyêne. Esas ma kirdan het vaşê verkî tal o! Yeno mi vîr, pîlanê ma zaf bi cidîyet û teqdîr goşdarîya deyîranê kurmanckî kerdêne. Hewna, seke muzîk tena bi tirkî beno, tena radyoyan de vajîyeno, wina fehm kerdêne. Ez vana qey hîna zî no xuy ma de esto. Mesela, zafê însanê ma estê ke zîwananê şarî de vejîyayîşe rojnameyî normal, meşrû û heq vînenê la kirdkî de vetişê rojnameyî çîyêko temaşe vînenê.

Abdulah (ganî ez êdî "Argejî" zî padusnî)

çarês-pancês serrîya xo de êdî ferq keno ke deyîrê bimanayî zî estê, deyîrê ke terefdarê feqîran ê. Coka êdî deyîranê Abdulah Papurî goşdareno, bala ey şina muzîkê protestî ser. Demeyêk şino Anqara de însatan de xebitêno, uca merdimêk vengê ey begem keno. Vano, ez to rê hem sponsorîye kena hem zî manejerîye kena, ma yew kaset vejîn. La semedo ke o merdim hetê fikrî ra *ulkucî* beno, Abdulah Argejî teklîfê ey qebl nêkeno.

Demeyêk zî şino radyoyê TRT yê Îzmîrî zîyaret keno. Uca mamostayê muzîkî Turan Yalçînî şinaseno. O zî dîyarbekirî o. Vengê Abdulah Argejî begem keno, vano, şo filan cenî het bineyke dersa nota bigîre û bê, ez to kena hunermend. La seba ke îmkanê ey çin ê ke Îzmîr de bîmano, nêşkeno dersa nota bigîro. Ca verdano yeno.

Nê serranê peyênan de demeyêk Dîyarbekir de şîyo yew studyo de hîrê deyîrî sey *demo* (nimûne; orneg) amade kerdê. Yewe bi kirdkî, didi zî bi tirkî. A ke kirdkî ya deyîra "Çayê Berbena?", deyîra hetê Dêrsimî ya. Bîlalî na deyîre rê yew klîb viraştê û www.zazaki.net da weşanaya. Mi ewnîya ke 500 ra vêşêr ameya tiknayene. Zaf keyfê Abdulah Argejî pê ameyo. Vano, ez her kesî ra vana Zazakî.Net de deyîra mi weşanîyaya...

Abdulah Argejî bi wasitayê embazêkê xo demoyê xo şiraweno İstanbul, şîrketê "Diyar Muzîk"î rê. Badê, şîrketê Diyar Muzîk ey rê xebere şirawita, vato, wa bêro İstanbul ma ey rê bi kurdî yew kaset vejîn. La seba ke îmkanê ey çin bîyo ke şiro İstanbul, coka nêşayo nê firsendî ra zî îstîfade bikero. Mehzun beno û vano, bêîmkanîye ra, desttengîye ra zaf firsendî destê mi ra şîy...

Ez vana, Abdulah, xeyalê to çî yo, ti wazenê se bikerî? Vano, mi bi xo hetanî nika qasê heştês deyîrê kirdkî viraştê. Eke mi rê îmkan virazê, ardimê mi bikerê, ez wazena xizmetê muzîkê kirdkî bikî, yew kaset vejî, konseran bidî. Vengê mi weş o, ez muzîk ra zaf hes kena, ez qayîl a tena muzîkê kirdkî vaja...

Îmkanê ke Abdulah Argejî vano, ez nêşkena bîyarî ca. La ez eşkena şima bi na rewşa ey û xeyalanê ey, bidî hesnayîş. Xeyalê Abdulahî xeyalêko baş o, ez hêvîdar a ke xeyalê ey bêro ca. No vengê ey o rindek de deyîrê kirdkî bêre vatene zaf baş beno. Ma kasetan ra, CDyan ra, klîban ra radyo û televîzyonan de ey bigoşdarin.

Mewlidê Kirdî - XIV (Ehmedê Xasî)

**Eno Mebhesê Nuzûlê Wehy o
Û Mî'racî wo**

* * *

Weqto Cebraîlî ra fer bî hebîb,
ame şerman ra ci rê xewfo 'xerîb.

Bî muheyyer hendî nêzana seyîn
şo huzûrê ay kû Rebbul-'alemîn.

Tavilî ven' da ci xellaqê wera,
Udnu minnî ya hebîbî" va tera.

"Hîne nûdiyel-hebîbî bil-wedûd,
'xase fî behrît-tecellî weş-şuhûd."

Xaliqî perde wedart û va "Emîn!
La texef unzur bixeyrîr-raziqîn!"

Dî cemalê yê di rey bêreyb û şek.
Labelê nîna ebed vatiş bi fek.

Hasilî hendî çî vacî ey beşer?
Yo kû Homayî berdo 'erşê xo ser.

Wesfê yê hendî yenê vatiş tamam?
Ger hema vacê îla yewmil-qîyam.

Hem kalamî Xaliqî vatê te dir,
qet yenê nûştîş bîbî behrê hubur?

Hem henî sirrî tera estê heman,
nêşkeno vaco ebed yîne zuwan.

Çunkî meydanê fek û herfan nîyo,
sirrê subhanel-lezî pê vacîyo!

Hasilî ancî hema Rebbul-umem
kerd nazil Mekke de sahibkerem.

Be'dê cû mend yew serrêke lacerem,
kerd hicret şî Medîne zul-'elem.

Des serrî zî mend Medîne de tamam.
'Umrê yê hîrêy û şeştî, wes-selam.

Wazenê ger ma xelasîya tamam,
vatişê ma, es-selatu wes-selam.

Transkrîbe: Roşan Lezgîn

"Leyla bi Çimê Mecnunî Yena Dîyayene"

Xelifeyî Leyla ra vat:

**- A ti ya, Mecnun samedê to
perîşan bi û xo vindî kerd? Ti
rindanê bînan ser ra nîya!**

Leyla va:

- Hiş be! Çünke ti Mecnun nîyî.

Çarnayîş: Mehmed YERGÎN

Çime: Mewlana, Mesnewî, Beytê
408-409

"Kuş Dili"

Murad CANŞAD

Xîlaf tede çin o, ez hepisxaneyê Edîrne de hîrê serrî, hîrê mengî û hîrê rojî menda. Hîrê, hîrê û hîrê...

Ci ra vatêne "F Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevi".

Wexto ke ez şîya, embazê ma zêde nêbîy. Ma çend kesî bîy. Pêrine ceza girewtbîy, keso newe tewqîfbîyaye çin bî. Ê embazanê ma ra yê tayênan cezaya xo qedîyaye, tayê zî îdareyê hepisxaneyî nefî (surgun) kerdbîy cayanê bînan. Ma mendîy şeş-hewt embazî.

Ver kerdbi ci, dorûverê İstanbulî de kesê ke tewqîf bîyê, ardêne Edîrne de ca kerdêne. Kandira (Kocaeli) û Tekirdag de ca nêmendbî. Ver kerdbi ci, kesê neweyî ardêne la musade nêkerdêne ma yewbînan bivînê. Odayê înan cîya, yê ma cîya bîy. Kesî kes nêdîyêne. Beno ke ti korîdor de dûrî ra yewerî bivîna. Ne ti ey nas kena ne zî o to nas keno. Xora kes kesî nas nêkeno. Ma ra ver uca endamê partîyanê çepgîranê Tirkîya estbîyê. Înan edetêk rast kerdbî. Korîdor ke kamî kam bidîyêne vatêne "merheba", nameyê xo û numreyê odaya xo vatêne. Hende!...

Sewbîna îmkân/musade çin bî ke merdim bêro têlewe, destê yewbînan bigîro, hal-hewalê yewbînan pers bikero. Ma zî no edet girewtbî.

Xora ke cezaya to ya dîsplînî çin bo, heqê to yê spor û suhbetî esto. Hew hewte saetêk heqê sporî, di saetî heqê suhbetî esto. Timûtîm nêno ca. Ge-ge vanê zîyaret esto ge-ge vanê personel çin o, gege vanê komputere xirabe bîya, ge vanê roşan o, ge vanê esker ameyo...

Qey behane çin o! Ma minge bi minge seba heqê spor û suhbetî waştîşnameyî dayêne. Ma tede nameyê des embazan nuştêne û ma vatêne, na minge ma wazenê ke pîya spor û suhbet bikerê. Çike nê fealîyetî kome bi kome benê. Her kome ganî des kesan ra zîyadêr mebo. Bi nezerê îdareyê hepisxaneyî, kome des ra çiqas kêmi bo hende rind o!

Koma ma timûtîm eynî ya! Ma şeş-hewt kesê hukmgirewte yê. Hukmê ma giran o. Ne ma daxilê komanê hepsîyanê neweyan kenê ne zî înan daxilê koma ma kenê. Heq zaneno ke ma şeş-hewt kesî êdî yewbînan ra bêzar bibîy! Ma û îdareyê hepisxaneyî qenaet ard ke wina nêbeno; ma daxilê komanê hepsîyanê neweyan bîy.

Cayê suhbetî salonêk a.

Seba sporî di cayî estê; salona sergirewtîye (kapalı salon) û cayê futbolî. Basketbol û voleybol, salona sergirewtîye de kay benê. Menganê bivarişan (yağışlı aylar) de salona serakerde ya. Xora, eke manayêk peyda nêbo, her hewte ma şinê saetêk uca xercelîyênê. Menganê bînan de ma şinê cayê futbolî. Uca çim o, hebêk hîra yo. Panc û panc, des merdimî rehet tede gude kay kenê. Sey qefesî viraştö. Dorme sey binê serrade girewte yo. Ser, seraser tor a... Qefes zereyê dêsanê berzan de yo. Serê dêsanê berza-berzan de têt anto. Kuleyanê eskeran ra teber tebay nêaseno.

Hûmara ma zêdîyaya, ma hewtay-heştay merdimî estê. Di serr û nêmbîyê tamam. Çend kesan ra teber çimê mi kesî nêginayo.

Axir ma hukmgirewteyî daxilê komanê hepsîyanê neweyan bîyê.

Roja ma ya sporî ya. Raver ra kaxide tesdîq kerda daya mi ke koma ma de kam û kam estê. Gardîyan ame, ez girewta berda salona sergirewtîye. Mi ra ver pêro berdê, peyêno peyên ez a. Wet ra çimê new kesan zîqê serê mi bîyê. Di teneyî, çimê korîdor de lingan ser o ginabî ci. Ê bîni xam-xeşim ê.

Pêro xortê heştês-newês serre yê. Ma nasîya xo da yewbînan. Kewtîy volta.

Xortêk esto. Binê zimbêlan hende ke sîya keno. Erdîşa xo hîna sey tukê bazîyan a. Yewero dergo zeîfek o. Canşenik o, çust o. Qiseykerdiş ra hes keno! Hebêk şermayeno, la hema-hema tena o qisey keno. Ez ge-ge çend çekuyan erzena ver.

New mengê xo zere de bîyê tamam. Tena reyêk mehkemeya xo bîyo. Nayo polîsan ra. Kesî rê teba nêbîya. Dirbete-mirbete nêgirewta. Polîsan mehekeme de îfade dayo ke ey nayo înan ra.

Xortekê ma ko-mo nêşîyo. Çekan ser o nêxebitîyayo zî.

Bander nêbîyo yanî. Êdî kotî ra ke çeke kewta bi dest hema xo eştö bi teber, lule çarnayo bi polîsan ser, bêçîke naya linge ser. Wexto ke behsê a game keno, xemgîn beno, bi ax û wax dano xo ro, vano, "Heval heval, mi na pira ke lajê kutikî geber bibo, geber nêbî!"

Beno ke na kerdena xo ra hîris serrî zere de bimano.

Pîyê xo bi maya xo ciwanîya xo de mîlîtanê partîyêka çepgîre bîyê. Dima zewijîyayê, bîyê wayîrê zar-zêçî. Hîrê lajê xo bîyê. Her di lajê pîlî bîyê terefdarê partîyêka çepgîre, lajo qij bîyo terefdarê partîya kurdan, partîya ma.

Mi va, "Şima kotî ra yê?"

Va, "Ma sêwasij ê. Ma rew ra amey İstanbul de ca bîyê. Ez İstanbul de ameya dinya."

"Şima kurd ê, yan?..."

Va, "Ya, ma kurd ê, elewî yê."

Mi va, "Şima kirmanc yan kirdas ê?"

Çimê xo rîyê mi ra mendîy.

Va:

"Ez nêzanena, kurd vanê."

"Dayîka to çî zîwan qisey kena?"

Ancî çimê xo rîyê mi ra mendî, va:

"Aye û pîyê mi ge-gane xo mîyan de qisey kerdêne, feqet çî zîwan o, ez nêzanena."

"Çitur qisey kerdêne? Di-hîrê çekuyan vaje..."

Ver de mend. Nêzana ke di çekuyan vajo. Şopêk ra tepîya seke çîyêk sere de teq kerdo, çimê xo beriqîyayî. Va:

"Haa!..."

Temam, tamam... Ci rê vanê 'Kuş Dili', dayîka mi 'Kuş Dili' qisey kena!"

Wele

Bedrîye TOPAÇ

Ez yew ziwano dirbetin de bermena. Eke no zîwan bihuyo gelo şima se kenê?

Wexto ke homayan vengê xo to ra peyser girewt û vengê to kî xerîb û bêwayîr mend. Heskerdişî ke şilî kerde zereyê to, kuçanê to ra bêveng xiz bî şî. Tu kesî ti fehm nêkerdî. Asmênê keweyî ke verê hewranê sîyayan de vileyê xo kerd çewt, rîyê xo ke to nêmisna, ti meterse û çimanê xo de mergî meke meyman. Rîyê xo biçarne sixletîya teynayîya mi. Ez sey yew maye virar fîna dejanê to ra. Ez to rê bena yew lîhef û dirbetanê to sey dirbetanê xo pêşena.

Ez wel a. Ez wela to ya.

Wexto ke şewe bîye di leteyî û dormê to de kî xirabîye pirenê rindîye girewt pa, yew koyo berz bê xezalan ame û sêneyê to de ca girewt, domaniya to ke dûran de berma, ti meterse. Tarî de embazîyê meke. Rîyê xo biçarne roştîya mi. Ez hende huyayîşê to, to ra nêzdî ya. Destanê xo derg bike û destanê mi pê bîje.

Ez wel a. Ez wela to ya.

Wexto ke çimanê to de awa soline qedîye û goşê to seba vengê daristanî bermayî, mîlçikan ke rîyê to ca verda, cuye ke to ra xatir waşt û ti bêsitir mendî, sey pars kerdene to zîwanê xo arê kerd, ti meterse. Destê hêvîye rameverde. Çimanê xo biçarne çimanê mi. Ez piştîya xo de seba to tîje ramena. Yew têla porê mi to rê bena yew daristano gird.

Ez wel a. Ez wela to ya.

Ey bargiranê dewranî! Barê to giran o, ez zanen...

Ez senî to ra hes kena, to dî? Demo ke wext şikîya, mi ti ardîbî rîyê dinya. Cayê xizanîye sêneyê mi de çin o. Gelo ti zana, mi seba to peyê xo de çend çiman de hesirî ziwa kerdî? Gelo çimanê mi de çend hesirî mendî?

Xeyal

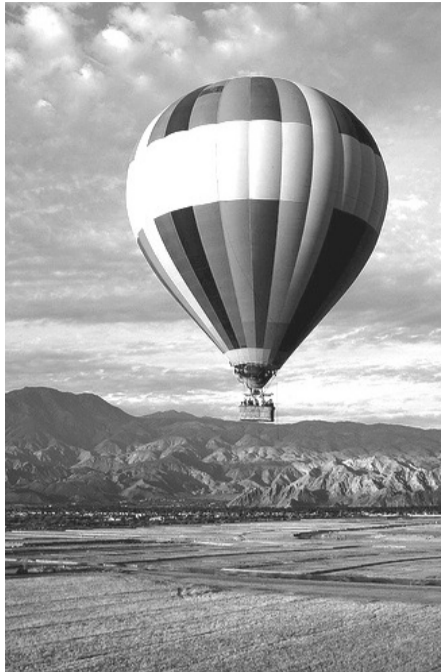
Sinan SUTPAK

Qado her roje şîyê a herund de vinderdê û zîq winîyayê. Rojê, di rojî, hîrê rojî... Heman saete de.

Embazê ke volta de winîyayê ci ra, xo bi xo vatê "De çîyê nê-beno. Embaz newe ameyo hepîxane. Qey bêrîya teberî kerda. Bê lome bo..."

A roje fina heman saete de bi çinayanê neweyan a, bi postalanê neweyan a Qado fina a qunce de vinderdbî. Sîdar volta ra abirîya û şî ci hete. Winîya pira ke Qado yo zîq winîyeno, qet mijanganê xo zî pêro nê-dano. Sîdarî zî pozîsyonê ey girwt û winîya azmên ra. Xeylekî bi dîqat winîya, tepîya vat "Embaz Qado! Ti ya winîyenê çîçî ra, çimê mi? Ez hendayê winîyaya, mi çîyê nêdî!"

Qadoyî bi vengêdo nizm a vat "Şşş! Vindi!"

Xeylekî mend, tepîya Qadoyî keserêk ant û vat "Ooof of! Ewro zî nêame."

Sîdarî vat "Çîçî nêame? Embaz Qado, rewşa to rind a?"

Qadoyî vat "Soz bidi ke ti do kesî ra nêvajî, ez to rê zî vaja."

Sîdarî vat "Ti solê xo ra vanî. Meraq meki. Ti mi rê vaje, seke ti nê hepîxaneyî pêro ra nê-vajî."

Qadoyî vat "Temam. Embazê Bahozî mi ra vat û ez daya sond ro ke ez kesî ra nêvaja."

Sîdarî vat "Temam. Ez zî sond wanena."

Qadoyî vat, "Cezayê to zî vêşî yo. Ti zî bizanî rind beno. Embazê Bahozî vat, Her serre de finê, na saete de hewa ra balonên a ki perena yena, hepîsî ser o vindena, şerît û resenî vera dana cêr. Kam ki hadre bo, çinayê neweyî pira bê û xo amade bikero, ey qebul kenê û bi şerît û resenan a ey ancenê cor, hepîs ra remnenê benê."

Sîdarî vat "Kê to ra vat?" Qadoyî vat "Bahozî vat."

Sîdarî vat "Ti qandê coy her roje heman saete de yenê tîya, saetê pawenê?"

Qadoyî vat "Erê. Ez do tim bikawa."

Heş, Verg û Lûwi

Rojekî rojûn mîyûn di, helkî helûn mîyûn di, yew heş, yew verg û yew lûwi bênî. Hîri hemi yêni yew ca vûnî:

- Ma in seydcayê xu bar bikerî û bibî biraycî.

Hîri hemi zî vûnî:

- Tamûm.

Heş vergî ra vûno:

- Bira ti inî seydcay ma rî sey birayû bar bikeri.

Verg vûno:

- Tamûm.

Verg gyeno seydcay keno hîri ceyî û cayo tewr rind xu rî gyeno. Heş beno hêrsin, yew pençe deqelbno vergî ra, verg ca de teht beno, gûn dûno.

Heş ina dagi agêreno lûwi ser û vûno:

- Waya lûwi, ma hêş ra reyê (xelisîyayî). To halê vergî çimvêşûnî çimûn xu ra dî. De ti bîyi ma wirdin (her diyan) ri sey malê di birayû seydcay bari bikeri.

Lûwi vûna:

- De birayo pîl ti yî. Wa xu rî pêrû cayê seydcay tu rî bo. Ez xu rî ti dima pey la-kerdê ciwîyena, ez çem-çeleq kena.

Dima lûwi hêş ra xatir wazena. Awca ra remena, xu ti ra rêynena (xelis-nena).

Arêkerdax:

Îrfan SÎMSERKÎSIJ

Bîy Hîrê Serrî ke Wisif Hêlinij Mîyanê Ma de Nîyo La Zarrîya Ma de Ciwîyeno

Wisif Hêlinij, verê verkan merdimêko maqul, giran, mutewazî, sakîn û bêveng bi. Miletê xo ra, zîwanê xo ra hes kerdêne. Endamê Grûba Xebate ya Vateyî bi û beşdarê 11 kombîyayîşan bi. Çend nuştayê eyê bi kirdkî kovara **Vateyî** de weşanîyayî. La çi heyf ke emrê xoyê ciwanî de, tam wextê kar û xebate de paytextê Fransa Parîs de roja 16.10.2008 de netîceyê qezayêkê bê-bextî yê trafikî de din-yaya xo bedilna.

Bîy hîrê serrî ke Wisif Hêlinij mîyanê ma de nîyo. Labelê ma o nêkerdo xo vîr ra. Bi keda xo, bi xebata xo, bi heskerdîşê xo zerrîya ma de ciwîyeno.

Merdimê ke seba miletê xo, seba zîwan û kulturê xo, seba nasnameyê xoyê neteweyî mûcadele kerda, gerekê merdim înan nêkero xo vîr

Ma zî sey rojnameyê *Newepelî* Wisif Hêlinijî bi hesrete û hurmet yad kenê. Werrekna ewro weş bîyêne û xebatê kirdkî bidîyêne. Wa cayê ey cenet bo.

ra û înan bi hurmet yad bikero.

Wisif Hêlinij 03.12.1954 dewa Pîranî Qelbîn de dadîya xo ra bi. Gedeyîya ey dewe de vî-yarte. Panc serrî mektebo verên Qelbîn de wend. Dima, seba ke îmkanê keyeyê înan çin bî, o nêşawitbi mekteb. Ey, xo vero da piro şî medreseyanê cîya-cîyayanê Kurdîstanî de wend. Girewtîşê îcazeyê medrese dima, reyna xovero şî paytextê Sûrîye, Şam. Uca lîse qedêna. Lîse ra pey şî Misir, Unî-versîteya El-Ezherî de, qîsimê rojnamegerî qedêna. Qahîre ra şî Parîs û tezê xo yew unîversîteya Parîsî de nuşt. Wisifî zaf baş bi erebkî û franskî zanaynî.

FOLKLORÊ MA RA NIMÛNEYÎ

I

Sembore!

Ti gî werd, mi gil kot
Mi gil kot, ti gî werd

(Na leqmatike leze-leze û pêsero vajîyena ke vatox xo şaş bikero.)

II

Hemolekew paşqolek
De mi ra vaj, veyvey mi kom
heta şin?

III

Luy luy paragûy
Dimsekûy
Ayrî vera pey ayrî
Dîko qolo

IV

Kekû kekû
Mi nêkiştû
Homa nuştû
Xencer kiştû
Desmal piştû
Kerra ra nuştû

(Herinda hîrê nuqtayan de nasnameyê kesêk vajîyeno.)

Arêkerdax: **Xeyrî YAŞAR**
Mintîqa: **Hêni**

Hûmara 3. ya ŞEWÇILA Vejîya

Hûmara 3. ya kovara edebî hunerî ŞEWÇILA bi muhtewayêka dewlemende ya eseranê huner û edebîyatê kirdkî vejîya.

Hûmara 3. ya ŞEWÇILA ra aseno ke edebîyatê kirdkî roje bi roje aver şino û edîbê neweyî beşdarê qadê edebî-hunerî yê kirdkî benê.

Na hûmare de **Nadîre G. ALDATMAZ** bi nuştayê xo "Romano Verên yê Kirmanckî" hetê ziwani ra rewşa kirmancan û kirmanckî, destpêkê edebîyatê kirmanckî û averşiyayîşê ziwani de rol û tesîrê romanî analîz kerdo. Nuştayê xo yê "Destpêkê Hikayanê Kirmanckî (Zazakî)" de zî behsê rewşa hikayanê kirmanckî kerdo. **Murad Canşad** bi nuştayê xo "Ziwanê Nêrkî-Makî" de hetê nêrî û makî ra prosesê çarnayîşê metnanê ziwananê bînan ra bi kirmanckî ser kerdo. **Roşan LEZGÎN**î zî bi nuştayê xo "Edebîyatê Ma de Eserêko Muhîm: Xafilbela" de kitabê hikayan yê Murad CANŞADî analîz kerdo.

Hûmara 3.ya Şewçila de gelek hikayeyî weşanîyayê. **Bedriye TOPAÇ** bi hîrê hikayan na hûmare de ca girewto: "Kênayî", "Têduştiye" û "Çuwe". **Remziye ARSLAN** ke bi eslê xo şarê Madenî ya û kird a, hikaya aye "Periyê Kederî" tirkî ra çaranîyaya kirdkî ser. **Umer Farûq ERSOZ** bi hikaya xo "Vengê Babîyê Mi" reya verêne Şewçila de ca gêno. Hikaya **Nedîm GÜRSELİ** "Agêrayîş" hetê Nadîre G. Aldatmaz ra açarnîyaya tirkî ser. **Hebûn OKÇU** bi hikaya xo "Çante", **Roşan LEZGÎN** bi hikayanê xo "Nêweşîya Sîyataleyî" û "Firçe Eştene", **Sinan SUTPAK** bi hikaya xo "Boya Zebeş û Beşlayan", **Xurşîd**

MÎRZENGÎ bi hikaya xo "Gevzika Dedo Salî" na hûmare de ca girewto.

Hewna, na hûmare de gelek zî şîrî estê. **Rindê BECERİKLÎ** bi şîra xo "Ma", **Alî Aydın ÇİÇEK** bi şîra xo "Xeyal", **Osman TETİK** bi şîra xo "Şî-yayîş", **Rohelat AKTULUM** bi şîra xo "To Zûrî Kerd", **Hesen BEKTAŞ** bi şîra xo "Adiro Sûr", **Duzgun AXDAT** bi şîra xo "Cîgera Mi", **Newzat VALÊRÎ** bi şîra xo "Ti", **Selîm TEMO** bi şîra xo "Ê Cinî", **Weysel HANYILDIZ** bi şîra xo "Tezat", **Siyamend MÎRVANÎ** bi şîra xo "Welat", **Bilal ZILAN** bi şîranê xo "Xeyalo Rastikên" û "Payîz", **Wehdet SÎ-WANIJ** bi şîra xo "Dayka Mi", **Umer Faruq ERSOZ** bi şîra xo "Rindeka Çolig Çepaxçur", **İsmail GUVEN** bi şîra xo "Gandîyaye", **Sinan SUTPAK** bi şîra xo "Çinêyera Mezopotamîke", **Lezgin GOZEN** bi şîra xo "Eza Bextsîya" û **Mehmed Elî SADIQ** bi şîra xo "Pawitene" na hûmare de ca girewto.

ŞEWÇILA
3 kovara edebî hunerî 3 paqîz 2011

Bedriye TOPAÇ	: Kênayî
Rindê BECERİKLÎ	: Ma
Remziye ARSLAN	: Periyê Kederî
Nadîre G. ALDATMAZ	: Romano Verên yê Kirmanckî
Alî Aydın ÇİÇEK	: Xeyal
Osman TETİK	: Şîyayîş
Rohelat AKTULUM	: To Zûrî Kerd
Umer Faruq ERSOZ	: Vengê Babîyê Mi
Hesen BEKTAŞ	: Adiro Sûr
Hebûn OKÇU	: Çante
Selîm TEMO	: Ê Cinî
Bilal ZILAN	: Xeyalo Rastikên & Payîz
Roşan LEZGÎN	: Nêweşîya Sîyataleyî
Murad CANŞAD	: Ziwanê Nêrkî-Makî

3

Adresa Waştîşî: Lise Cd. 2.Sk. Adalet Apt.
No:3 Yenişehir / Diyarbakır
Tel: 0 412 223 03 69
E-mail: sewcila@hotmail.com, rlezgin@hotmail.com

NAMEYÊ VILAN

Amadekar: Ehmedê Dirihî

şimsêrî
vaşê xincêrî (Pasûr)
xançerbarî (Mamaxatûn)
yarlişemo (Gêl)

Kurmancî: gula gezîze, lûlepera navdehlan, lûlepera navgeniman, pêvil, qereşînk, şimsêrî, şimsîrî
Soranî: gladyalos, şalang
Goranî: çemqalaw, guldîyarî, gulespek
Latînî: Gladiolus
Tirkî: kılıç çiçeği, kılıç otu

REKLAMÊ XO BIDE NEWEPÊLÎ

Esnaf û karmendê erjajeyî,
Şima kamca benî bibîn; wazenî
şaristan û şaristanekane welatî de,
yan şaristanane Tirkîya de yan zî
welatanê cihanî yê bînan de.

Reklamê karê xo bidîn rojnameyê
Newepelî.

Wa hem ardimê to bireso tekane
rojnameyê ma, hem ardimê to bi-
reso aktuelbîyayîşê kirdkî, hem zî
reklamê to bi kirdkî virazîyo û muş-
teriyê to bizêdiyê.

Seba têkilî newepel@hotmail.com
rê yew mesaj bişawe.

Newe yew pel akerd embazan seba kirdkî
Ez bawer o êdî hîna hêzdar î, do dewam bikî
Wazenê ma dewamkerdiş, wazenê ziwane xo
Ez nuseno ti zî binuse; ez museno ti zî bimuse
Pede şîyo ez robarê ziwane xo yê pîrozî de
Estareyî emşo asmên ra perray amey mi het
Lernay, hiş fînay mi rê, va, bixebitî seba kirdkî

Rohelat AKTULUM

NAMEYÊ HEYWANAN

baykuş: kund (n), bum (n), puyo kor (n)

papağan: tûtî, -ye; papaxan, -e

karga: qijike (m), qela (m), qirawile (m), qerpelase (m)

Not: Nameyê makî (bi tirkî: dişil) bi (m), nameyê nêrî (bi tirkî: eril) bi (n) îşaret biyê.